

**БАСТЫРА
ИЙДЕ-КҮЧТИ —
— АЗЫРАЛ
БЕЛЕТЕЕРИНЕ!**

**АГИТАТОРДЫН
БЛОКНОДЫ • 8**

АГИТАТОРДЫН БЛОКНОДЫ

8 №
август
1974 j.

КПСС-тин Горно-Алтайский обкомынын
пропаганда ла агитация бөлүги

АЛБАТЫХОЗЯЙСТВЕННЫЙ ПЛАНДЫ БҮДҮРЕР ИШТИН КӨРГҮЗҮЛЕРИ

КПСС-тин Төс Комитединин декабрьский (1973 j.) Пленумында нөкөр Л. И. Брежнев бис эткен ижистин итогторына оморкоп, албатынын улу керектерин ле једимдерин тооп јадыс деп темдектейле, јурт хозяйствоны өскүрери керегинде айдып, хозяйствоны научный төзөлгө аайынча башкарарын оноң ары јарандырап керек деп јакыган. Л. И. Брежнев эмди, јурт хозяйство билдирүлү тынғыйла, там ла бек төзөлгөгө туруп јаткан өйдө, баштапкы јерге јуртхозяйствонный производствоны арбыдадар (интенсифицировать эдер) задачалар тургузылып јат деп темдектеген.

1974 жылда — тогузынчы бешјылдыктын план бүдерин быжулайтан жылында јурт хозяйствонный ишчилери пландарын ла социалистический молјуларын бүдүрери јанынан јаан көдүрингилү иштеп турулар. Олор бешјылдыктын баштапкы үч жылында једип алган једимдерин там көптөдөргө албаданып турулар.

Бешјылдыктын улу-јаан јакылталарын бүдүрери ле ажыра бүдүрери — советский улустын творческий ижинин кереги. В. И. Ленин бистин пландарысты политический учурлу деп адап, олордын политический учурын

ишкүчиле јаткандар ол пландарды тургузарында ла бүүдүреринде бойлоры туружып турганынан көргөн. План, бир јанынан, социалистический госу­дарствонун «пролетариатка берген јакылтазы» болуп јат, экинчи јанынан дезе, план ишмекчилердин ле крестьяндардын калык-јондорын көдүргедий ле баштагадый иле-јарт амаду, перспектива берип јат деп, В. И. Ленин айткан. Мынын шылтузында бастыра албатынын иштеги мөрөйи јалбырат чыгат. Ол мөрөйдө јангыс ла колдын күчи кемјилип турган эмес. Эмди јангыс колдын күчиле неге де једип албазын. Мөрөй кижинин творческий шүүлтезин эрчимдедип, канайып этсе, јакшы деп санандырып, билгинин, квалификациязын бийиктедерге, аңылу литератураны кычырарга, өскө улустын ченемелин үренерге ууландырып јат. Мөрөй — ол ишкүчиле јаткандардын иштеги эрчиминин де, политический ак-чегинин де чын практический көргүзүзи.

Эмдиги бешјылдыктын планында производствонун ончо бөлүктерин јангы техникала јепсееринин сүрекей бийик тебүлери темдектелген. Бу программаны бүүдүрерине госу­дарство сүреен көп акча берип јат. Партиянын ла госу­дарствонун ол кичеемели эмди де билдирүлү једимдерге экелет. Онызын бешјылдыктын баштапкы үч јылынын пландары бүткени керелеп јат.

Бистин областьтын јурт ишчилеринин социалистический мөрөйинин баштапкы рядтарында мал ижинин ишчилери баргылап јат. Мал өскүрер көп саба бригадалардын ла фермалардын коллективтери јаан молјулар ла уткуй пландар јараткылап алган. Мөрөйдин бу јангы кеберинин амадузы — ичбойындагы резервтерди канча ла кире толо тузаланары, мал өскүрөөчилерди малдын продуктив­нозын бийиктедери учун тартыжуга тартыш алары, иштин арбынын ла производствонун астам-кирелтелү болорын көдүрери.

Мал ижин оноң ары арбыдадар, оны эмдиги өйдөги индустриальный төзөлтөгө көчүрер сурактар партийный

организациялардын, советский ле журтхозяйственный органдардын, бастыра журт ишчилердин төс аярузында болуп јат.

1974 жылдын баштапкы жарымжылдыгында бистин областьтын журт хозяйствозынын ишчилери 1973 жылда једип алган тебүлерин јабызатпай, жарымжылдык планы түк аайынча 164 процентке, эт аайынча 127, сүт аайынча 105 процентке бүдүргендер, ноокы белетеер жылдык план ажыра бүткен. Жарымжылдыктын туркунына, 1973 жылдын бу ок өйине ксрө, саар бир уйдан орто тооло сүт 41 килограммга көп саалган, бир койдон түк 523 граммга көп кайчылалган, бир эчкиден ноокы 32 граммга көп таралган. Түндештирген өйдин туркунына, 1973 жылдагызына көрө, 100 уйдан 5 бозуга, 100 койдон ло 100 эчкиден 12 кураанга ла 12 уулакка көп алылган. Уй малдын текши тоозы 4940 тынга, койлордын ла эчкилердин 95 мунг тынга көптөп калган. Уй малдын чыгымы 3440 тынга, оок малдыйы 20,5 мунг тынга астаган.

Бу једимдер общественный малга азырал эдерин көптөдөри јанынан КПСС-тин обкомынын IX пленумынын тургускан иштери жүрүмге өткүрилгенинин шылтузы болуп јат.

1973 жылда азырал эдери, бешжылдыктын мынын алдындагы жылдарына көрө, 30 процентке көптөгөн, 1972 жылдагызына көрө дезе, азырал 640 мунг центнер азырал единицага көп белетелген.

Малды азыралла јеткилдеери тынгыганы ончо бүдүмдү журтхозяйственный малдын продуктивнозын бийиктедер арга берген, мынызы дезе албатыхозяйственный пландар ла мал ижинин продукциязын белетеер тебүлерди көдүрери јанынан государственный јакылта бүдерин јеткилдеген.

Мыныла коштой, једип алган једимис мал ижинин продукталарын иштеп аларын көптөткөдий јаан аргаларды түгеспей јат деп, өзүп турган задачалар азыралды мынан ары там ла көптөдө эдер ле онын чындыйын бий-

иктедер јангы, азыйгызынан арбынду эп-сүмелер бедрее-рин некейт деп, бис иле-јарт билип јадыс.

Ончо бар аргаларды ла резервтерди тузаланары анча-дала быјыл јаан учурлу. Тын күйгек бастыра јуртхозяй-ственный јерлерге јаан чыгым јетирген деп эмди чокум айдар аргалу.

Қол чалгыла ончо кобы-јиктердин өлөнгин де чаап, агаш-јыраанын бүрин, чалканчакты да белетеп койго-жын, 1974—75 жылдын кыжында, өткөн кышка көрө, бир условный тын мал азыралла 2,5 катапка ас јеткилделер деп, ажындыра эткен чотоштор көргүзип јат. Мынызы партиянын райкомдоры, аймакисполкомдор, јуртхозяй-ственный органдар, хозяйствонын башкараачылары ла специалисттери аңылу каруулу болорын некейт. Азырал белетеп алгадый бастыра бар арга-күчтерди толо тузала-нарга, ишти јакшы тözöp аларга, олар ончо иштерди өт-күрер учурлу. Öткүрилип турган ишти бистин партиянын XXIV съездинин јөптөрине ле КПСС-тин Төс Комитеди-нин декабрьский (1973 ј.) Пленумынын некелтелерине келиштире партийный активтин тözömöldү ижиле, кату шинжүле јөмөп турар керек.

Азырал белетегедий ончо аргаларды толо тузаланга-ныла коштой, күскиде ле кышкыда малды азыраарына кожулта азырал өскүрип аларга амадап, эмди көпјылдык өлөндөрдин, јерлик чабындардын ла одорлордын јерине органический удобрениелер (өтөк, чиринти) чачканы ан-чадала јаан учурлу болор.

Партийный, профсоюзный ла комсомольский органи-зациялар, јуртхозяйственный органдар «Малды јайгыда кичеерин тözömöldү өткүрери, бийик чынгдыйлу азырал-ды өйлү-өйинде белетеери ле 1974—75 жылдын кыжына јозокту белетенип алары јанынан Мордовский АССР-дин колхозторынын ла совхозторынын социалистический мол-јудары керегинде» РСФСР-дин Министрлеринин Соведи-нин ле ВЦСПС-тин 1974 жылда 13 июньда тургускан јө-

бин ајарулу үренгилеп, мал ижинин продукталарын көптөдө эдери учун Бастыраоссийский социалистический мөрөйгө эрчимдү кожулар учурлу.

Колхозтордын ла совхозтордын азырал аайынча балансында кату азыралдын, ол тоодо саламнын, коозонун, бүр азыралдын ла онон до өскөлөринин тоозы-кеми билдирүлү көп болуп јат. Олордын азырал болор аргазы јаан эмес, је олорды термо-химический эп-сүмеле эмезе кандый-кандый өскө эп-сүмеле јарандырган согында, андый азыралдын тогы бийиктеп, мал оны јакшы јип јат. Көп хозяйстволор азыралдарды малга јидирерине белетерин јакшы төзөгилеп, ол ок азыралдар тушта көп продукция алгылап јат деп, ченемел көргүскен. Белетеп турган азыралда көп сабазында белок ас болуп јат, онын учун малдын рациондорына ашбобовый культуралар, өлөнгнин кулурын, кепшенер малдыйына дезе белок јок, је азотту веществолорды, темдектезе, карбамид кожор керек.

Рационды минеральный веществолорло јеткилдегени малды јакшы азыраар јаан учурлу айалгалардын бирүзи болуп јат. Кепшенер малдын рациондорында көп сабазында фосфор једишпей јат. Онон улам малдын эди-канында минеральный веществолордын солыныжы бузулып, мал жүзүн-базын оорулардан оорып турат. Фосфорлу јөмөлтө азыралдарды элбеде тузаланар, олорды микроэлементтерле јарандырарына ајару салып турар керек.

Азырал јеткилинче де белетелген јерде оны јаңыс ла чеберлегениле, малга чын-чике үлөштиргениле, оны фермаларга өйлү-өйинде јетиргениле болорзынарга јарабас.

Кандый ла айалгаларда ла кажы ла хозяйстводо кыштын өйинде азыралдардын кемин көптөткөдий аргаларды бедреериле, малдын азыралы болгодый не ле немени тузаланарыла, азыралды малга јидирерине белетейтен ончо рациональный эп-аргаларды тузаланарыла колбулу иштин учурын билер керек. Сенажты, моноазыралды ла өлөнгнин витаминдү кулурын канча ла кире көп эдерине

ангылу ајару јетирер керек. Бу иштер анчадала мал азыралла эм тургуза коомой јеткилделип турган хозяйство-лордо башкараачылардын ла специалисттердин тös ајарузында болор учурлу.

Бастыра резервтерди јангыс ла комплексный эп-сүмеле тузаланар тушта келер кышта малдан чыгым болбозына, мал ижинин продукциязын көптөдө эдерине ле белетее-рине једип алар аргалу.

Фермаларды југуш оорулардан корыырын тыгыдар, мал ижиле колбулу ончо помещениелерде — чеден-ка-жаанда, үкпектерде ле оноң до өскөлөринде зоогигиени-ческий ле ветеринарно-санитарный некелтелерди канайда бүдүрип турганына ангылу ајару јетирер керек.

Фермалар ла комплекстер эбиреде чеденделер, керек-тү ончо ветеринарный объекттерлү болор учурлу. Зоотех-никтер ле ветеринарный ишчилер мал ижинин продук-циязынын чындыйына, анайда ок азыралдын чындыйы-на шинжүзин тыгыдар, малды коронду химикаттарла ко-рондолорынан корулаарына јаан ајару јетирер учурлу.

Јурт хозяйствонун алып турган материальный средст-волоры элден ле озо производството јангы технология-ларды кийдирерине тузаланылар учурлу, онызы иштин арбынын кезем бийиктедер, мал ижинин ончо бөлүктери-нин арбынду болорын јеткилдеер арга берер.

Тогузынчы бешјылдыктын төртинчи јылында ороонго мал ижинин продукталарын оноң көп берерге, кажы ла фермага, кажы ла колхозко, совхозко бастыра резерв-терди канча ла кире јакшы тузаланар керек.

ЈӨПТӨРДИ БҮДҮРГЕНИН ШИНЖҮЛЕЕРИН ЈАРАНДЫРЫП ТУРУБЫС.

Орооннын ич ле тыш јанындагы политиказы аайынча партиянын XXIV съездинде јарадып јөптөгөн программазы эмдиги өйдө бастыра партийный организациялардын ижинин ле јадын-јүрүминин төзөлгөзи болуп јат. Кажы ла партийный организациянын алдында турган төс учурлу керек — бастыра калык-јонды съездтин исторический јөптөрин бүдүрерине, хозяйственный ла культурный строителствоодо јаныдан бийик једимдерге једип аларына көдүрери ле баштаары. Төзөмөлдү иш — ол партийный организацияларга миллиондор тоолу калыктын ийде-күчин тургузылган амадуга једерге ууландырар, советский улусты эрчимдү ишке тартып алар јаан арга болуп јат.

Партийный комитеттердин ле баштамы парторганизациялардын ижинде јаан учурлу керектердин бирүзи — партиянын ла башкарунын директивтерин, бойлорынын чыгарган јөптөрин канайда бүдүрип турганын шинжүлөп, оны төс ајаруда тудары. В. И. Ленин кадрларды ишке талдап тургузарыла коштой төзөмөлдү ишке јаан ајару эдип туратаны текши јарлу. «Улусты шиндеп көрөри, чокум керекти олор канайда бүдүрип турганын ајаруда тудары эмдиги өйдө шак ла онызы, база катап онызы бастыра иштин, бастыра политиканын төзөлгөзи болуп јат» — деп ол бичиген. Лениннин шүүлтезиле болзо, јөпти бүдүрерин шиндеери — ол јаңыс ла једикпес-тутактарды илезине чыгарары эмес, ишти билгир төзөөри, албаты-јонды учурап турган једикпес-тутактарды јоголторына көдүрери, бистин ижистин кажы ла бөлүгинде чокум једимдерге једип аларын јеткилдеери болуп јат. Бистин

канайда бүдүп турганы керегинде» Калининнинг адыла адалган колхозтын парткомынын отчедын, колхозный ла совхозный производствоны өскүреринде специалисттердин учурын көдүрери жанынан КПСС-тин Алтайский крайкомынын ижи керегинде КПСС-тин Төс Комитединин жөбин Ийиндеги совхозтын парткомы канайда бүдүрүп турганы жанынан отчетты уккан.

КПСС-тин райкомынын жөбин жүрүмде бүдүрерге өткүретен иштерди, бу иштерди бүдүретен аңылу улусты, жөптөрдү кажы өйдө шинжүдөн чыгарарын темдектеери база жанжыгып браат.

Баштамы партийный организациялардын жуундарында коммунисттердин айткан критический шүүлтелерин бириктире көрүп, ишти жарандылары жанынан чокум иштер өткүрери темдектелип жат.

Бир кезек предприятиелерде, колхозтордо ло совхозтордо партийный органдардын жөптөрүн жүрүмде бүдүрери жанынан администрация чокум жакылталар берип, партийный ла советский органдардын жөптөрүн бүдүрерин жеткилдеер чокум иштер темдектейт.

Райпонын ижиндеги жаан једикпестер керегинде, КПСС-тин райкомынын бюрозынын жөбинде темдектелген. Райподо шүүжеле, ол једикпестерди јоголтор иштер темдектелген. Малга азырал белтеер ишти жарандылары жанынан партиянын райкомынын жөбин бүдүрери керегинде Јолодогы совхозтын директоры аңылу приказ бичиген.

Јарадылган жөптөрдү шинжүдөн чыгарар тушта сурак аайынча каруулу улустын јетирүзин угары өдүп јат. «Райпонын баштамы партийный организациязынын ижи керегинде» КПСС-тин обкомынын бюрозынын жөбин шинжүдөн чыгарар сурак аайынча јетирүни партийный организациянын бюрозынын качызы нөкөр П. П. Глазырин эткен. Бу суракты шүүжер тушта жөптөлгөн иштердин бир кезек жаан учурлу бөлүктери бүтпегени јартал-

ган. Ол жөп шинжүден чыгарылбаган, оны бүдүреринин ойи онон ары узадылган.

Партиянын райкомы бойынын жөптөринде шүүжилип турган сурактардын учурын терең көрүп, жөп чыгарарына жаан аяру эдип, ол жөптөрдү бүдүретен улустын алдына чокум задачалар тургузып жат. Бюродо, пленумдарда көрөтөн сурактарды белетеерине жаан тоомжулу ишчилер, керекти жакшы ондоор ло тургузылган задачаларды сүрекей билер улус туружып жат.

Орөги турган партийный органдардын жөптөрүн, темдектезе, «Общественный малга азырал белетеерин элбедери жанынан областной партийный организациянын задачалары керегинде» КПСС-тин обкомынын IX пленумынын жөбин бүдүрип, партиянын райкомы 1973—1974 жылдарда азырал белетеерин элбедери жанынан өткүретен иштерди темдектеп, пландап алган. Ол план аайынча өлөң эдер жерлерге минеральный удобрениелер төгүп, көп жылдарга өзөр өлөңдөр үрендейле, 3800 гектар жерди жарандылары, 809 гектар жерди жагыртары, 625 гектар жерди кургадары, 400 гектар культурный одор төзөөри, азырал белетеер жерлерге 107400 тонна органический ле 8670 тонна минеральный удобрениелер жайып төгөри көрүлген ле өскө дө иштер темдектелген.

Бастыра колхозтордын ла совхозтордын баштамы партийный организацияларында өткүрилген жуундарда бу жөпти шүүжеле, оны бүдүрер иштер темдектелген.

Малга азырал белетеер өйдө жылдын ла партийный ла партийно-комсомольский группалар төзөлип, азыралдын чындыйына кату шинжү эдилип жат.

Өлөң эдер жерлерди ле одорлорды төзинен ала жарандыларына райондо жаан аяру эдилет. Андый иштер 1971—1973 жылдарда 951 гектарда өткүрилген. Онын экономический тузазы сүрекей жаан. Темдектезе, Карл Маркстын адыла адалган колхоз азыйда бир гектардан жүк ле 6—7 центнерден өлөң алып турган болзо, жерди

јарандырганынын кийининде 25—30 центнерден алар боло берди.

Јаңы тѳзѳлгѳн XXIV партсъездин адыла адалган колхозтон ѳскѳ бастыра хозяйстволордо ашфуражный ла кѳп јылдарга ѳзѳр ѳлѳнгѳрдин ѳренин учетко алар аңылу шнуровой книгалар эдилген.

Карл Маркстын, Калининнин адыла адалган колхозтордо азырал эдер культуралардын ла кѳп јылдарга ѳзѳр ѳлѳнгѳрдин кыралары механизированный звенолорго табыштырылган.

«Колхозный ла совхозный производствоны ѳскѳреринде специалисттердин учурын кѳдѳрери јанынан КПСС-тин Алтайский крайкомынын ижи керегинде» КПСС-тин Тѳс Комитединин јѳбин бѳдѳрип тура, партиянын райкомы, баштамы партийный организациялар јуртхозяйственный производного, јурт хозяйствонын специалисттеринин ижине ле јадын-јѳрѳмине ајаруны тыңыткан.

Партиянын райкомы, совхозтордын ла колхозтордын парткомдоры јуртхозяйственный производстводо научный эл-аргаларды ла озочыл ченемелди тузаланып, специалисттердин отчетторын улай ла угар боло берген.

Партиянын райкомы јуртхозяйственный производствоны ѳскѳреринде, озочыл ченемелди ле науканын једимдерин таркадып, тузаланары јанынан специалисттердин учуры керегинде олорло ѳйлѳ-ѳйинде јуундар ѳткѳрин турат. Јурт хозяйствонын управлениезинде кажы ла айда «Специалисттин кѳни» ѳткѳрилет. КПСС-тин райкомынын бюросы бу суракты туура салбас ајаруда тудуп, хозяйстволордын партийный комитеттеринин ле бюронын темдектеген иштери ле јѳптѳри канайда бѳдѳп турганыла райкомнын члендерин таныштырып јат.

Районнын хозяйстволорында специалисттердин экономический ѳредѳзи тѳзѳлгѳн. Быјыл орто звенонын специалисттеринин ле управляющийлердин ѳредѳзи ѳдѳр. Районнын 79 специалисттери агитаторлор, пропагандистер, политинформаторлор болуп иштегилейт. Јакшы иштѳ

пропагандисттердин тоозында «Искра» колхозтын председатели Н. Ч. Курматовтын, «Ининский» совхозтын главный инженери Е. М. Аткуновтын ла өскө дө нөкөрлөрдин ады-жолдоры адалат.

Общественный малды азыралла жеткилдееринин жаан учурын билип тура, партиянын райкомы журт хозяйствонун специалисттеринин ийде-күчин бу задачаны бүдүрерине ууландырып туру. Кату азыралды, силос белетеерин комплексно механизировать эдери жылдын ла элбеп жат. 1969 жылда кату азыралды белетеери 12 процентке, 1971 жылда — 63, 1973 жылда дезе 58 процентке механизировать эдилген. 1974 жылда азырал белетеер комплексный 12 механизированный ла 33 жарымдай механизированный звено иштеер. Бу звенолор совхозтын өлөң белетеер планынын 59 процентин бүдүрер.

Хозяйствонун специалисттери механизаторлордын ла малчылардын класснозын бийиктедери жанынан жаан иштер өткүрет. Механизаторлордын 68 проценти 1-кы ла 2-чи классностьту.

Жөптөрдү ле жакаруларды чике бүдүрүп турган тушта, жаңыс ла ол тушта кандый ла иш једимдү болорын партиянын райкомы јарт билип јат.

Быјыл 9 июльда КПСС-тин райкомы баштамы партийный организациялардын качыларыла партийный жөптөрдү бүдүрерин шингдеери жанынан семинар өткүрген. Партиянын, башкарунын директивтерин ле бойлорынын жөптөрин бүдүрерине шинжү ле тззөмөлдү ишти јарандылары јанынан партийный организациялардын задачалары керегинде докладты КПСС-тин райкомынын качызы Ю. А. Червяков эткен. Семинарда 8 кижжи куучын айткан.

П. ЮДАКОВ.

КПСС-тин Ондойдогы райкомынын организационный бөлүгинин заведующийи.

АЗЫРАЛ БЕЛЕТЕЕР ИШТЕ ОЗОЧЫЛ ТЕХНОЛОГИЯ ТУЗАЛАНАРЫ

Жайдын өйи — колхозтордын ла совхозтордын фермаларынын ижинде каруулу тужы. Государствого малдан алар продукцияны садары ла оны көптөдөри бу өйдин иштеринен камаанду, ненин учун дезе, азырал белетеер иштин көп сабазы шак бу өйдө өдөт.

Быжылгы жаскыда болгон сооктор ло күйгек жай журтхозяйственный ишчилердин пландарын булгап салган. Мындый күч айалгадан чыгар эп-сүменин жолы жангыс: малдан алар продукцияны көптөдөргө, бойына алынган молжуларды бүдүрерге азырал белетеер иште бастыра бар резервтерди тузаланар керек.

Бу ла жуукта КПСС-тин обкомынын бюросы, облс-полком, облсовпроф «1974 жылда азырал белетеер иште социалистический мөрөйди төзөөри» керегинде жөп чыгарган. Анда партийный, советский, журтхозяйственный органдар, профсоюзный ла комсомольский организациялар быжылгы уур жылдын коомой айалгаларын билип, керектү бастыра жерлерди, чачкан өлөңдөрдү, госагашфонд-тын, госжерфондтын, сас ла чык жерлерди ончозын чап-сын, былтыргы арткан эски өлөңди жазан обоолорун ла силостоорун, агаштын жажыл бүринен азырал белетеерин, эрте чапкан жерди ойто чабарын жеткилдезин деп айдылган. Бу жөп озочыл технологияны азырал белетеер иште: өлөңди пресстееринде, сенаж саларында, өлөңнин витаминдү кулурун эдеринде тузаланарына база аяру эткен.

Озочыл технологиянын тузазы азыралды жангыс ла амтаны жанынан коромжы жок эдеринде эмес, ого үзеери оны механизированный фермаларда тузаланарына жарамыкту эдип жат. Колхозтордо ло совхозтордо азыралдын

амтанын оны белетеер де өйдө бийиктедер аргалар бар. Онызы Маймадагы ченемел өткүрер Горно-Алтайский журтхозяйствeнный станциянын ижи керелейт. Мында анчадала аңылу ајаруны сенаж белетеерине эдип јат. Сенаж эткенде, азыралдын тогы ас короп јат. Кургак өлөңгө лө силостогон өлөңгө көрө, сенажтын тогы 1,5—3 катпка ас короп јат. Станциянын ишчилери ле специалисттери сенажты бийик баалайт, ненин учун дезе бобовый өзүмдерден эткен сенаж, јангыс ла кату ла јымжак азыралдын витаминдерин эмес, анайда ок концентраттардын тогын база алынат. Онын да учун олоp өткөн јылда 6 мун центнерден ажыра сенаж белетегендер.

Сенажты белетеген технологияны ла оны салатанын ОПХ-да јакшы билгилеп јат. Бу ишти эн артык механизаторлор эткилейт. Азырал белетеер ишти партийный организация улам сайын ајаруда тудат.

Азырал белетеер иште јангы механизацияны тузаланганы производвоны башкараp ишти өскөртөрин некеп турганы јарт. Сенажты белетеер иште бастыра машиналарды иштедерге хозяйстводо јеткил подборщик-теермендер бар болор учурлу. Онызы јок нени де эдип болбос. Сенажты групповой эп-сүмеле белетегени јакшы деп, озочыл хозяйстволордын ченемели көргүзет. Темдектезе, ОПХ-нын механизированный отрядында МТЗ-50 танмалу тракторго колбогон 2—3 косилка-былчыраачы бар. Курлардагы өлөңди согуп ооктоорго 3—4 комбайн иштейт. Олордын кажызынын ла ооктогон сенажын тартарга тележкалу 2 трактор чыгарылган. Сенажтын јакшызы ла чындыйы оны канайда салганынан ла корыганынан камаанду. Оны түрген салып, ортозында кей јок эдип тыктап, орозын капшай толтыраp керек. Керткен сенажтын ортозында кей бар болзо, ол јыдып, түрген үрелер. Сенажту ороны уур гусеничный бульдозерлу тракторло тактаар керек. Кажы ла кубический метрге 550—600 килограмнан ажыра бескелү сенаж келижип турар учурлу.

Бийик чындыйлу азыралдын база бирүзи — витамин-

дү өлөн болуп јат. Оны чалдыктырган өлөндү кургаганча вентиляциянын болушыла кейле өткүрө соктуртып белетеп јат.

Витаминду өлөндү белетеерге мындый ээжилерди билер керек. Бобовый өлөндү кезерин ле оны былчырын јангыс өйдө өткүрер керек. Мынызы јаланда кескен өлөндү чалдыктырарга ла оны кейле кургада соктыртарга керектү өйлөрдү кыскартат. Бу ишти КПВ-30 танмалу косилка-былчыраачы ла МВ-50 танмалу тракторлу агрегат бүдүрип јат. Былчып салган өлөннинг эки курын ГВК-6 танмалу тырмууш бириктире јууп јат. Олорды тын шаай тартпай, карын, когус эдер керек. Онын кийинде бу курды чыктузы 45—50 процентке јетире чалдыктырып койор керек. Чалдыккан өлөндү МТЗ-50 танмалу тракторлу агрегат ла ПК-16 танмалу подборщик-копнительдин болушыла јууп јат. СШР-05 танмалу стогометло обоолойло, обоодогы өлөндү УВС-10 танмалу установка ла керектү кемине јетире кургадып салар керек. Вентиляторды 22 киловатт ийделү электродвигательден эмезе трактордон алатан токло иштедип јат.

ОПХ-да өлөндү мындый эп-аргала үч јылдын туркунына белетеп јадылар. Бу јангы технологияны иште тузаланарга, азыралды мынайда белетеерге, оны кургадар пункт јазаарга, онын установкаларынын ижин јеткилдеерге хозяйство көп акча чыгымдаган. Је мынын болушыла малдан үзеери продукция алган шылтузында бир ле јылдын туркунына алынган кирелте ол чыгымдардан көп болгон. Азыралдын да чындыйы бийиктеген.

Јангы эп-сүмеле белетеген өлөндө фосфор 2 катапка, протеин 1,5 катапка, а коротин дезе 3—4 катапка көп.

Быјылгы јылдын уур јайын билип тура, көп азырал белетеерге јангы технологияны ла кажы ла гектар јердин азырал берер аргазын јаан кичеемелдү тузаланар керек.

Озочыл технологияны азырал белетеер иште тузаланарын јербойындагы баштамы партийный организациялар јаантайын ајаруда тудар учурлу.

В. ПЕТРОВ.

ЈАШӨСКҮРИМДИ ИШКЕ ТАЗЫКТЫРАРЫ КЕРЕГИНДЕ

Бистин ороондо јашөскүримди ишке тазыктыратаны текши калык-јоннын кереги болуп јат. «Јиит ууларды ла кыстарды ишти сүүр эдип тазыктыратаны Коммунистический партиянын јаан учурлу кереги ле Ленинский комсомолдын төс задачаларынын бирүзи болгон до, болуп та јат» — деп, Л. И. Брежнев ВЛКСМ-нин XVII съездинде темдектеген. Јиит ууларга ла кыстарга жүрүмде бойынын јерин таап аларына болужатаны, оларды иштин јангыс ла общественный учурын ондоорына үредетени эмес, је онын јаркындузын көргүзип беретени, талдап алган ижин сүүрине үредетени, бойынын совхозынын, колхозынын эмезе фабриказынын коллективин тоорына таскадатаны — бу сурактар ончозы јашөскүримди ишке тазыктыратанынын јаан учурлу бөлүктери.

Мергендүчи комсомольский бригадалар областьтын көп уулардына ла кыстарына жүрүмнин чындык школдоры болуп, оларго ишмекчилердин бирлик стройында бойлорынын учурын билип аларына, күүнине јарамыкту ишти таап аларына, профессия аларына, производството, иштеги коллективке темигерине болушкан.

Мал өскүрери областьтын комсомолынын каруулу кереги боло берген. 9-чы бешјылдыктын өткөн үч јарым жылынын туркунына мал ижине 1754 јиит улус ийилген. Бу ишке барып турган улустын тоозы јылдан јылга өзүп јат. Аймактардын ла городтын орто үредүлү школдорын божоткон уулардын ла кыстардын баштапкы слетторы областьтын комсомольский организациязынын жүрүминде көрүмјилү керек боло берди Ол слеттордо уулар ла кыстар бойынын жүрүминин јолдорын талдап алары ја-

нынан суракты јакшы ондоп тургандарын көргүскендер. Аттестат алгандардан бастыразы 700-ке шыдар кижии областьтын албаты хозяйствозынын башка-башка бөлүктеринде иштеерге, ол тоодо үч жүстен ажыразы мал ижине барарга күүнзегендер. Бу улус качан да болзо бойынын ару ла байлык күүн-санаазыла аныланат. Тагынан бойынын оок јилбүлерине тартынып, бойы нени де этпей, эл-јоннын эткениле тузаланарга тургандарды, бүдүрип турган ижин јангыс ла бойынын астамына тузаланарга тургандарды, аракылашты, кижини базынатанын ишмекчи улус јаратпайт. Иште јозогын көргүс, узынга өскө улусты үрет, үренчикти ишке таскадып ал — бу ончозы ишмекчи этиканын бичилбеген закондоры, оларды эн јакшы ишмекчи коллективтер агару корыгылайт. Тагынан кижинин бу јакшынак нравственный төзөлгөлөри кажы ла јиит кижиге онын иштеерине үренип баштаган ла күндеринен, онын ишмекчи билеге кирген баштапкы алтамдарынан ала берилетени јаан учурлу. Школды јангы божоткон јиит кижии эбиреде улустын јөмөлтөзине учураганда, оны текши улусла тен көргөндө, ол коллективке ижемјилү кожулып, ишке түрген темишет.

Онызын Ондой аймакта Кенгидеги кой өскүрер совхозто комсомолецтерден ле јашөскүримнен чабандардын бригадаларын төзөтөнинин ченемели јарт жерелейт. Бу бригада 1526 койды кыштадып, тын тоозын 99,8 процентке корулап, кажы ла 100 койдон план аайынча 85 курааннан алардын ордына 100 курааннан алган, план аайынча 45,2 центнер түк кайчылардын ордына 45,76 центнер кайчылап табыштырган. Бригаданы јиит коммунист Махалин Яков ло койчы јашөскүримнин турлузынын группкомсоргы Каланчинова Ирина башкаргылайт.

Совхозтын башкараачылары ла партком койчылардын ижин төзөйтөнинин јангы эп-сүмезинин артыгын биллип, бириктирип јаандадылган чабанский бригадалар төзөөрине ајару эткендер.

Эмди областьтын комсомольский организациялары

Кенгидеги совхозтын јакшы ченемелин тузаланып, орто школды божоткондорды кой өскүрер иште артырары јанынан иш өткүрер учурлу. Бу задачаны бүдүргенинин кеми аайынча ВЛКСМ-нин кажы ла райкомынын, баштамы комсомольский организациянын, комсомолецтердин ле јаш өскүримнин бригадаларынын коллективтеринин, комсомольский башкараачынын эрчими ле тазыкканы көрүнер. Јүрүмнин некелтези андый.

Турачак аймактагы комсомольский организациялар парткомдордын, элден озо партиянын райкомынын сырагай элбек ле толо јөмөлтөзиле орто школды божоткондорды мал ижине ийери јанынан јаан иш өткүргилейт.

Производственный коллективтерге көп јиит улус кожулып турганы хозяйстволордын башкараачыларынан, партийный комитеттерден, комсомолдын баштаачыларынан јаш ишмекчилерге шеф-наставниктер талдап берери, иштин ле јадын-јүрүмнин айалгаларын аайлаары, ишке јарамыкту айалга ла коллективный иштин айалгазын төзөөри, иштин берилген бөлүги учун текши каруулу болорын јеткилдеери јанынан сурактарды кыракы аайлаарын некеери јолду. Кандый да јакшы, эн јозокту выпускник бойынын иштеги баштапкы алтамдарын јалтамчылу ла уур өдүп јат. Бу өйдө ологго јөмөлтө лө анылу таскаду керек. Јиит кижини ишке алып тура, ишмекчи коллектив онын оног ары иштеери ле јүрери учун килемјини бойына алынып јат.

Комсомолецтер ле јаш өскүрим областта мал өскүреринде туружып турганы керегинде айдып тура, олоордын азырал белетеер иште туружатаны јаан учурлу керек болгонын темдектебеске болбос.

Колхозтордын ла совхозтордын, промышленный предприятиялердин, үредүлү заведениелердин комсомолдорынын комитеттеринде кажы ла јиит кижини текши малга азырал белетееринде туружатанын темдектеп турган, олоордын ортодо социалистический мөрөйдө төзөөрин темдектеген чокум пландар ла мероприятиялер болор

учурлу. Оныла коштой јиит уулдарды ла кыстарды бой-
лорын кысканбай эрчимдү иштеерине, баштанкайлу бо-
лорына, бүдүрип турган ижинин јаан учурлузын билип
турарына үредер керек.

Азырал белетеп турган өйдө комсомолецтер ле јаш-
өскүрим иштин дисциплиназын бусканын, иштебей күн-
дер өткүргендерин ле обществого каршулу өскө дө јаман
кылыктар эткенин јаан бурулу керек эткениле тен көрөр
керек. Андый улусты текши јаратпай турган айалга тө-
зөп, олардын кылык-јандарын текши улустын алдында
шүүжерине тургузар, комсомольский кату каруузына
тургузар керек.

Јашөскүрим азырал белетееринде туружатаны комсо-
молдын райкомдорынын төс ајарузында болор учурлу,
бу суракты фермалардагы, бригадалардагы, звенолордо-
гы комсомольский јуундарда улам сайын шүүжер керек.
Комсомолецтердин ле јашөскүримнин азырал белетее-
ринде туружатанын партиянын «Төрөлис јиит үйеге,
онын иштенкейине, турумкайына ла бойын кысканбазы-
на бүдүп јат» деген кычырузына чокум каруу деп көрөр
керек.

Ишмекчи классты ла колхозный крестьянствоны көп-
төдөтөн төс арга — јашөскүрим. Эмди јашөскүрим
фабрикаларга, колхозторго ло совхозторго профессио-
нально-технический училищелерди, техникумдарды, орто
школдорды божодоло, черүден јанала, барып јат. Олар-
дын көбизи специальностьты иштин бойында, бригадада
эмезе тагынан үренип, алгылайт. Мындый үрениш јаан
учурлу, је андый да болзо ол эмдиги өйдин некелтеле-
рин толо јеткилдеер аргазы јок. Шак онын учун јангы
кадрлар белетейтенинде профессионально-технический
үредү јаан учурлу. Партия ла башкару профессионально-
технический үредүнин системазын өскүрерине көп акча
чыгымдайт. Шак онын шылтуунда Горно-Алтайск город-
то ГПТУ-28 ле Маймадагы СПТУ-2 төзөлгөн. Бу бешјыл-
дык башталып турарда, областта ПТУ-да үренип тур-

гандардын тоозы 300-ке ле шыдар болгон болзо, бүгүн олардо мунга шыдар уулдар ла кыстар үренгилейт.

ВЛКСМ-нинг XVII съездиндеги куучынында нөк. Л. И. Брежнев мынайда айткан: «Мен сананзам, эски јакшынак традиция аайынча комсомол профессионально-технический училищелерди бойынын шефствозына алар учурлу. Иштеер солынтаны үзүк јок килемјиле курчагар, оны јүрүмге ишмекчилердин јолдорыла апарыгар! Онын учун слерге ороон быйан айдар!»

Комсомольский организациялардын профессионально-технический училищелерди шефствого алатанын бистин областьта бу мындый ууламјыларла элбедер керек: үренчиктердин профориентациязын јарандырар, элбек ишмекчи профессияларды пропагандировать эдер ле ол ажыра училищелерди келер өйдө јакшы иштегедий јиит улусла бойынын өйинде јеткилдеер; јиит озочылдарды ла специалисттерди комсомольский путевкаларла профтех-училищелерде иштеерине ийер; ишмекчи класстын ла колхозный крестьянствонын јиит кожултазын белетеери учун базовый предприятиялердин комсомольский организацияларынын каруулу болорын тыгыдар. Областьтагы профессионально-технический училищелердин кажызы ла Туулу Алтайдын комсомольский организацияларынын јаантайын ајару ла килемји јетиретен ле оморкойтон кереги болор учурлу.

В. ЧАПТЫНОВ.

АЗЫРАЛ БЕЛЕТЕЕЧИЛЕР ОРТОДО МАССОВО-ПОЛИТИЧЕСКИЙ ИШТИ ТЫНГЫДАР

КПСС-тин Төс Комитедининг партияга ла советский албатыга эткен Кычырузы бистин аймактын ишкүчиле јаткандары ортодо эмди де јаан ајаруда. Партийный, советский, профсоюзный ла комсомольский организациялар тургуза өйдө азырал белетеечилер ортодо јартамалду ла культурно-массовый ишти общественный малга азыралды јеткилинче белетеп аларына ууландыргылайт.

Аймактын хозяйстволоры келер кышка 390 мун центнер өлөң, 81 мун 500 тонн силос, 9 мун 700 тонн сенаж ла 300 тонн өлөңнинг витаминду кулурын белетеп алар амадулу иштегилейт. Бу амадуны бүдүрөтени, быјылгы јайдын айалгаларынан көрзө, сүрекей күч болор. Былтыргы јылдын бу өйинде бис кажы ла гектар јерден орто тооло 11 центнер өлөң обоологоныс, быјыл дезе кажы ла гектар јерден 4,5—5 центнерден өлөң јуунадып јадыс. Ого үзеери, аймактын хозяйстволоры Ондой ло Кош-Агаш аймактын колхозторына болуш эдип, өлөң чалкадый јер бердилер. Аймактын коммунисттери бу айалгаларды ишкүчиле јаткандарга чокум јартап, оларды эрчимдү ишке баштагылайт.

Тургуза өйдө аймактын хозяйстволорында 20-ге шыдар механизированный ла кезиктей механизированный звенолор, аттын ла колдын күчиле иштеер 65 звено азырал белетегилейт.

Азырал белетеечилер ортодо јаан јартамал иш өткүрбезе, оларды берилген пландарды бүдүрерине баштаары күч болор. Мыны ајаруга алып, партиянын райкомы ла

парткомдор 300-тен ажыра агитаторлор, 80-нен ажыра политинформаторлор јөптөйлө, јартамалду иш өткүрерине ийген. Партиянын райкомынын пропагандистский активи (48 кижии) бу күндерде аймактын кажы ла јуртында болуп, јарымјылдык пландар бүткени, азырал белетеер иштин задачалары керегинде јартамалду иш өткүрдилер. Ого коштой пропагандистский актив СССР-дин ле США-нын башкараачыларынын 3-чи туштажузынын материалдарын јартагандар.

Азырал белетеечилерди культурный јанынан јеткилдеерине аймакта бир агитпоезд, 6 агитбригада иштеп јат. Агитпоезд (ондо художественный самодеятельность, автолавка, быткомбинаттын машиналары) аймактын оок јурттарына јорыктайт, агитбригадалар јалан ижинин бригадаларында иштегилейт. Агитбригадалар Культура-нын тураларындагы самодеятельностьто туружаачыларды бириктиргилейт. Агитпоездтин ле агитбригадалардын ижи көндүгө берди.

Аймактын кажы ла библиотеказы, клубы ла Культура-нын туразы аңылу звенодо иштезин деп јөптөлгөн. Ого коштой турлуларды ла звенолорды 5 автоклуб ла культ-передвижка јеткилдейт.

Ишкүчиле јаткандарды тогузынчы бешјылдыктын төртинчи јылынын пландарын бүдүрерине уландырган текши идеологический иштердин эн ле учурлузы ла једимдүзи — чокум төзөгөн социалистический мөрөй. Бу ишке партиянын райкомы ла баштамы партийный организациялар өдүп јаткан өйдө аңылу учур бергилейт.

Партиянын райкомы јөптөгөн социалистический мөрөйдин ээжилери аайынча азырал белетеер иште мөрөйдин итогторы аймакта совхозтор, фермалар, механизированный звенолор ортодо бир неделенин бажында, организациялар, учреждениелер ле предприятиелер ортодо бир айдын бажында көрүлөр. Јенүчи болгон совхозко ло фермага көчүп жүрөр Кызыл Мааны, механизированный звеного, предприятиеге, учреждениеге ле организацияга

— кызыл вымпел берилер. Јенүчилерге учурлалган иштин магынын кызыл флагы аймактын төс јуртында көдүрилер.

Совхоз ичинде итогтор фермалар, звенолор, өлөн чабар агрегаттар, атла чабар машинисттер ле колчалгылар ортодо көрүлөр. Ферма ичинде — звенолор, өлөн чабаачылар ортодо өдөр.

Быјылгы мөрөйдө бис өлөн чабаачыларды анылап жадыс, ненин учун дезе өлөн јүк ле агаш-таштын ортозында өскөн, ак јерлер — тас.

Өлөн белетеер иштин итогторын неде ле сайын көргөндө, бис текши ле моральный кайралдарла улусты јилбиркедерине амадайдыс. Акча ла баалу сыйларды ишјал берген тужында кожо бередис. Бис бодозобыс, мынызы улустын јилбүзин бийиктеди, колпо алган акчаны тузалау кородорына јөмөлтө эдет.

Азырал белетеер иштин текши итогторы аайынча озо чыл фермалардын управляющийлери ле парторганизациялардын качылары, механизированный, кезиктей механизировать эдилген ле арткан звенолордын звеноводторы, атка јегер машиналардын машинисттери ле чалгыла өлөн чабаачылар јенгил автомобиль, «ИЖ» ле «Урал» танмалу мотоциклдер, кебистер садып алар аргалу. Мынызы азырал белетеечилердин социалистический мөрөйдө туружарынын јилбүзин база бийиктедет, мөрөйдин эрчимин онон ары тыгыдат.

Мөрөйдин јенүчилерин анылаар тужында мынды ээжилер ле башкарынып турубыс: коллективтин бүдүрген ижинин тоозы, онын чындыйы, коллективте өткүрилип турган массово-политический иштин кеми ле тангнан мөрөйлөжип тургандардын общественный баштанкайы. Мөрөйдин ээжизинин бастыра төрт некелтезин бүдүрип турган коллектив — азырал белетеер иштин јенүчизи болор.

Мөрөйдин итогторын текши ишчилер ортодо түрген таркадары — партийный организациялардын каруулу

ижи. Онын учун азыралды арбын ла јакшы чындыйлу белетеп аларына кычырган лозунгтарла коштой, стенной газеттер, молниялар, јуучыл листоктор кезик звенолордо јакшы иштегилейт. Олор ойлу ойинде чыгарылып, једимдерди мактап, једикпестерди коскоргылайт. Текши фермаларда иштин магынын маанылары элбиреп, иштин көргүзүлеринин досколоры ойлу ойинде бүдүрген иштерди керелейт. Аймактын радиогазеди, Чаргынын, Шебалиннин совхозторындагы радиогазеталар азырал белетеер јерде јаан јартамалду иш өткүрип, мөрөйдин итогторы аайынча берилтелер эткилейт.

Бир кезек партийный организациялар социалистический мөрөй тзззр иште профсоюзный организациялардын каруузын бийиктетпей турганын темдектебеске болбос — мынызы анчадала Эликманардагы совхозтын рабочкомынын ижинен билдирет. Шебалиндеги ле Бараштагы чоокыр ан өскүрер совхозтордын рабочкомдорынын ижин парткомдор база тын некебейт. Онын учун бу хозяйстволордын кезик фермаларында азырал белетеер иште мөрөйди ууламјылу тзззрине ажару ас.

Бүдүрип турган ижибис, эдип турган керектерис общественный малга азырал белетеер ишке јаан јомөлтө эдер деп иженип турубис.

А. АЙМАНОВ.

ПАРТГРУППАЛАРДЫН УЧУРЫ БИЙИКТЕЙТ

Ишкүчиле јаткандарды государственный пландарды ла социалистический молјуларын бүдүрерине көдүрери јанынан јаан ишти Горно-Алтайсктын партийный организациялары өткүрип турылар. Бойынын ижинде цеховой партийный организацияларга ла партийный группаларга тайанып, олар коммунисттердин ийде-күчтерин ишкүчиле јаткандар ортодо тзззмөлдү ле јартамалду политический иш өткүрерине ууландырып јадылар. Бу керекке цеховой парторганизациялар ла производственный бөлүктерде тзззлгөн партийно-комсомольский группалар јомөлтззин јетиргилейт.

Партийный группа — ол парторганизациянын коллективте иштеп турган тзс бөлүги. Онын ижинен государственный пландардын бүдери, коллективтин члендери ортодо таскамалду иштин кемин көдүрери чике камаанду.

Производствонун экономический тузазын бийиктедеринде, коллективти бийик тебүлү ишке көдүреринде партийный группалардын учуры канча кире јаан болуп турганы бзс согор фабриканын белетүлү цегинин 2-чи номерлү сменазынын партийный группазынын ижинен көрүнөт.

Бу партийный группа коллективти прдеприятиеге берилген план-јакылталарды ла социалистический молјуларды бийик көргүзүлөрлү бүдүрерине көдүрери јанынан чике ууламјылу иш өткүрип јат. Группаны јиит те болзо, је ижинде байлык ченемелдү коммунист Николай Егорович Волокитин башкарып туру. Ол мында устын болушчызы болуп иштеп тура, бригаданы башкарат.

Партгруппанын коммунисттери цехтин ижинин ба-

стыра бөлүктөрине камаанын жетирип турулар. Олор коллективти бирлик, нак эдерине, ишти чике ууламжылу ла чокум башкаларына, социалистический мөрөйдү чокум төзөөрине, улусла кожо иштеерине, кожо иштеп турган улус бойы-бойлорынын ижи учун каруулу болорын ты-ныдарына жаан аяру эдип жадылар.

Партгруппа бригаданын бар арга-күчтерин лаптап чотоп көрөлө, былтырыгы жылдын учы жаар жүскүндүк мергендү вахтада турушкан. Ол жакшынак баштанкайды фабриканын бригадалары, анайда ок городтын өскө дө предприятиелеринин коллективтери жөмөгөндөр. Баштанкайды көргүскөн ле оны жөмөгөн бастыра бригадалар жылдык молжуларын ажыра бүдүргендер.

Бу бригаданын ижинде темдектегедий база бир жакшынак баштанкай бар. Белетүлү цехтин коммунисттери ле комсомолдоры комсомолдордон ло жашөскүримнен тургузылган бригада төзөөр деп жөптөшкөн. Бөс согор фабрикадагы андый бригаданы партгруппорг Н. Е. Волокитин башкарып жат. Андый бригадалар городтын өскө дө предприятиелеринде төзөлөри башталган.

Соцмөрөйдү чокум төзөгөнү, ондо коллективтин бастыра члендери туружып турганы, бу керекте партгруппанын коммунисттери жозок көргүзүп турганы цехке алынган молжуларын жедимдү бүдүрер арга берди. Партгруппа коллективтеги социалистический мөрөйдүн итог-торын жаантайын өйлү-өйинде шүүжип көрүп, ишке буудак эдип турган жедикпестерди кезем коскорып, иштин озочылдарын макка чыгарганыла коштой, ишти тутадып, тескери тартып тургандарла аайлажып турары жанжыккан. Мөрөйдүн өдүп турганы керегинде жетирүлөр стеной печать, көргүзүлү доско ажыра элбеде жарлалып жат. Темдектезе, ишмекчилер Т. Наседкина ла П. Шлапаков иштеерге керектү сырьены бойынын өйинде жеткилдебей турганынан улам станоктор калас турган учуралдар болгон. Коммунисттер ачык партийный жуун жууйла, бу ишмекчилерге кезедү бергендер. Оныла коштой жуунда дис-

циплинаны тыгыдары, јашöскүримди, јиит ишмекчилерди ишке тазыктырары, оморды шефствого алары јанынан јаан куучын болгон. Онызы бригаданын ижин јаранды-рарына јакшынак камаанын јетирген.

Партийный группа ижин цехтин начальнигиле, сменанын мастериле колбулу öткүрип јат. Омор социалистический мөрөйді тözöörинин производстводо јангы шүүлте-сүмелер эдеечилерди көдүрери, ишчилердин узын бийикте-дери, озочыл ченемелди таркадары, иштин дисциплина-зын тыгыдары, јадын-јүрүмге ле ишке, ишмекчилердин амыражына керектү ајалгаларды јарандырары керегин-де сурактарды кожо шүүшкилейт.

Партгруппада јуундар темдектелген öйинде öдöt. Кү-нүн сайын ишле колбулу сурактардын аайы-бажына партгруппорг, цехтин начальниги ле сменанын мастери иштин ле öйинде чыгып койодылар. Јуундарга чыгарыл-ган сурактарды партгруппанын эн ле эрчимдү комму-нисттери белетегилейт, онын учун јуундар эрчимдү ајал-гада öдöt. Андый јуундарда улус ак-чек күүнүн чыгара айдып, текши производствонын једимдерин бийиктедери-не ле иштин дисциплиназын тыгыдарына, коллективте иштеп турган улусты тазыктырарына керектү шүүлтелер эткилейт.

Группада коммунисттерге берилип турган јакылта-лардын бүдүп турганын шинжүлеери јакшы тözöлгөн. Онын шылтузында коммунисттер берилген јакылтаны бүдүрбеген учурал бу партгруппада болбой јат деп ай-дарга јараар. Партгруппанын јуундарында социалисти-ческий мөрөйдө коммунисттердин көргүзип турган јозо-гы, омор алынган социалистический молјуларын, партий-ный Уставты канайда бүдүрип тургандары керегинде сурактар шүүжери јанжыккан.

Партийный группа ижин цехтин профсоюзный ла ком-сомольский группаларынын ижиле јуук колбулу öткүрип јат. Бу керекте партгруппа омордын баштанкайын јаба баспай, карын, омордын баштаган кажы ла јозогын јömö-

жиң, производственный ла общественный иштеги эрчимин бийиктедерин кичеейт.

Партгруппа кажы ла коммунисттен КПСС-тин Уставын бүүдүрерин, ишке коммунистический күүн-тапту болорын, иштин арбынын бийиктедерин, жаңы эл-сүмелерди таап тузаланарын, жаңы ченемелди таркадарын, квалификациязын бийиктедерин некеп јат. Онын да учун бригаданын члендери бой-бойлорына нөкөрлик, иш јанынан бой-бойлорына јаан некелтелү болор айалга тözөлгөн. Андый айалга бригаданын текши көргүзүлерин бийиктедерине камаанын јетирет. Ишке ак-чек күүндү болорын анчадала коммунисттер көргүзет. Л. И. Устюгова, Л. М. Конокпоева, Р. А. Кошкарова ла өскө дө коммунисттер јиит ишмекчилерге јаан болужын јетиргилейт. Коммунисттер ончо улусты, олардын ижин, санаазын, амадузын јакшы билер. Керектү болгондо, партгруппа кижиге болуш јетирерге јаантайын белен.

Партийный группанын творческий ижи бригаданын ижинин једимдерин бийиктедерине камаанын јетирет. Нөкөр Волокитиннин бригадазы бешјылдыктын төртинчи јылынын пландарын ла социалистический молјуларын бүүдүреринде предприятиянин өскө бөлүктеринен озолоп туру. Јарымјылдык планды ла алынган молјуларын бригада 108,3 процентке бүүдүрген. Онын эткен бастыра продукциязы бийик чындыйлу деп темдектелген. Мындый једимдерге јаан камаанын бригадирдин акту бойынын билгир, тözөмөл лө кичеемелдү производственный ижи јетиргенин темдектеер керек. Онын да учун Николай Егорович Волокитинди башкару быјыл «Знак почета» орденле кайралдаганын бастыра бригада бойынын текши кайралындый бодоп, бригадирин изү уткыганы јолду.

Партиянын горкомы бу јуукта өрөги адалган партгруппанын ижиле теренжиде таныжып, онын ченемелин городтын бастыра баштамы партийный организациялары ортодо элбеде таркадар деп јөп јараткан.

Э. ЯГЕЛЛО

ГОРОДСКОЙ СОВЕТТИҢ ЈААНТАЙЫН ИШТЕЕР КОМИССИЯЛАРЫ

Јербойындагы Советтердин учурын бийиктедеринде «Ишкүчиле јаткандардын депутаттарынын јурт, поселковый Советтеринин ижин јарандырары» ла «Ишкүчиле јаткандардын депутаттарынын районный ла городской Советтеринин ижин оног ары јарандырары керегинде» КПСС-тин Төс Комитединин јөптөри јаан учурлу болды. Бу партийный документтерде айдылган некелтелер аайынча ишкүчиле јаткандардын депутаттарынын јурт, поселковый, районный ла городской Советтеринин ижин јартаган ээжилер тургузылды. Ол ээжилер советский демократияны оног ары тыгыдарына, государствоны башкарарына албаты-јон туружарын элбедерине, обществоны башкарарын јарандырарына ууланган, государственный јаннын јербойындагы органдарынын праволорын элбеткен.

Јербойындагы Советтердин ижине элбек калык-јонды тартып аларында јаантайын иштеер комиссиялардын учуры јаан. Ол комиссиялар ажыра депутаттар, албаты-јоннын элбек калыгы культурный ла хозяйственный иштерди башкарарында туружып јадылар.

Горно-Алтайсктын городской Совединде јаантайын иштеер 11 комиссия төзөлгөн: мандатный, јашөскүримнин керектери аайынча, физкультуранын ла спорттын, планово-бюджетный, промышленностьтын, транспорттын ла связьтын, строительнонын ла строительный материалдардын промышленнозынын, албаты үредүзинин ле культуранын, су-кадыкты корыырынын ла социальный јеткилдееринин, садунын ла общественный аш-курсактын, жилищно-коммунальный хозяйствонин, оромдорды

јарандыларынын ла ар-бүткенди корыырынын, албатыны бытовой јеткилдееринин, социалистический законстын ла общественный ээжилерди корыырынын сурактары аайынча комиссиялар.

Јаантайын иштеер комиссиялардын председателдерине депутаттын ижин бүдүрип темиккен, албаты-јоннын керегин башкарып билер депутаттарды көстөп туткан. Олор бойлорынын башкарып турган комиссияларынын сурактары аайынча исполнительный комитетле колбулу болуп, Советтин сессияларында, исполкомнын заседаниелеринде докладтар ла содокладтар эдип жадыдар.

Комиссияларга 114 депутат кирген. Олорго үзеери јаантайын иштеер комиссиялардын ижинде элбек актив: ада-энелердин комитеттери, санитарный посттор, туралардын ла оромдордын комитеттери, городтын хозыствозынын жүзүн-башка бөлүктөринин специалисттери туружып јат.

Јаантайын иштеер комиссиялар «СССР-дин ишкүчиле јаткандарынын депутаттарынын районный ла городской Советтеринин ижин оног ары јарандылары керегинде» КПСС-тин Төс Комитединин јөбин бүдүрип, јаңы строителствонын ла городты јарандыларынын сурактарына, бытовой јеткилдеер предприятиелердин ижине јаан ајару эдип турулар, кичеенбейтениле, шалырт ишле, государственный закондорды ла общественный ээжилерди бузарыла күүн-кайрал јоктон тартыжып турулар.

Исполкомдо ло сессияда шүүжетен сурактарды јаантайын иштеер комиссиялар белетеери, јөптөрдин проекттерин шүүжери јанжыга берди.

Анайда, городской Советтин ижинде турушкан улустын тоозы там ла көптөп јат. 1974 јылдын өткөн алты айынын туркунына исполкомнын заседаниезинде шүүжилген јаан учурлу 25 сурактан 9 суракты јаантайын иштеер комиссиялары белетеген, комиссиялардын председателдери докладтар ла содокладтар эткен.

Он төртинчи катап тудулган городской Советтин бастыра јети сессиязын јаантайын иштеер комиссиялардын болужыла белетеп өткүрген. Беш сессияда јаантайын иштеер комиссиялардын ижи керегинде отчет уккан.

Сессиялардын бастыра јөптөринин проекттерин ажындыра комиссиялардын јуунында шүүжип јат.

Городской Советтин исполнительный комитеди бойын ижин пландаарда, бөлүктердин ле управлениелердин заведующийлериле, јаантайын иштеер комиссиялардын председателдериле јөптөжөт. Горисполком башкарып турган организациялардын, учреждениелердин ле предприятиелердин ижинин пландарын јууп алала, бүдүп турганын шиндеерин јаантайын иштеер комиссияларга берип јат.

Анайда эткени городской хозяйствонун алдында турган задачаларды бүдүреринде јаантайын иштеер комиссиялардын тоомјызын бийиктедип јат.

Горисполком јаантайын иштеер комиссиялардын председателдерин јууп, олардын ижинин ченемелин, городской хозяйствонун ижинин једимдерин ле задачаларын шүүжип јат.

Темдектезе, 1974 јылда 17 январьда «Јаантайын иштеер комиссиялардын ижинин ченемели» деп тема аайынча семинар өткөн. 23 майда өткөн семинарда «Практический задачаларды бүдүреринде порсоветтин исполкомы јаантайын иштеер комиссияларла колбулу болоры» деген суракты шүүшкен.

План аайынча улам сайын өдүп турган семинар-јуундарда горисполкомнын председатели, председателдин заместители, горисполкомнын качызы, бөлүктердин заведующийлери, управлениелердин заведующийлери, јаантайын иштеер комиссиялардын председателдери туружып јадылар.

Бүгүңги күнде анчадала албатыны бытовой јеткилдеринин јаантайын иштеер комиссиязы эрчимдү ле баштанкайлу иштеп турганын темдектеер керек. Комис-

сиянын ижин городской Советтин депутады, бытовой јеткилдеер тресттин трикотажный фабриказынын директоры нөк. Курноскин башкарып јат.

Бытовой јеткилдеери аайынча јаантайын иштеер комиссия өткөн эки јылдын туркунына 9 катап јуулган, ол јуундарда 15 сурак шүүшкен. Комиссия исполкомдо шүүжерге эки суракты белетеген, городской Советтин сессияларын белетееринде турушкан.

Городской Советтин үчинчи сессиязы городтын эл-јонын коммунальный ла бытовой јанынан јеткилдеп турганы керегинде коммунальный хозяйствонын городской управлениезинин ле горбыткомбинаттын отчедын уккан. Бу суракты сессияда шүүжерине белетееринде горсоветтин депутаттары эрчимдү турушкандар. Содокладты бытовой јеткилдеери аайынча јаантайын иштеер комиссиянын председатели, депутат Курноскин П. И. ле жилищно-коммунальный хозяйствонын, городты јарандыраарынын ла ар-бүткенди корыырынын јаантайын иштеер комиссиянын председатели нөк. Солодков М. И. эттилер.

1974 јылда июнь айда комиссия городской Советтин сессиязында шүүжерге «РСФСР-дин албатызын бытовой јеткилдеерин јарандыраары керегинде РСФСР-дин Верховнын Совединин јөби аайынча городтын албатызын бытовой јеткилдеп турган предприятиелеринин ижин јарандыраары керегинде» суракты белетеген.

Бу комиссиянын члендери — депутаттар көп тоолу специалисттерле кожо городтын улусын бытовой јеткилдеп турган ончо предприятиелерге барып, олардын ижиле теренжиде таныжала, табылган једикпес-тутактарды коскорып, олардын ижин кезем јарандыргадый иштерди темдектеген.

Сессияга комиссия бытовой јеткилдеер предприятие-лердин озочыл ишчилери керегинде фильм белетеген, выставка эткен.

Кандый ла комиссиянын ижи теренжиде шүүп тургускан планнан камаанду. Нөк. Курноскин башкарып турган комиссиянын ижинин планында сессиянын ла исполком-

нын шүүжетен сурактарды белетееринде туружары, олардын жөптөрүн бүдүрүп турганын шиндеери, кажы ла депутат кандый суракты комиссияда шүүжерине белетее-ри айдылып јат. План тургузарда городской Советтин исполкомынын планы, избирательдер берген јакылталар ла шүүлтелер ајаруга алынып јат.

Быјыл 23 апрельде комиссия бойынын заседание-де шүүжерге «Городто быттын салонынын строительство-зы өдүп турганы керегинде» суракты тургускан. Бу сурак аайынча отчетты городтогы СМУ-нын начальниги нөк. Юров Ю. П., бытовой јеткилдеер управлениенин инжене-ри нөк. Патрушев И. Ф. эткен. Комиссия отчетторды шүү-желе, быјыл бүдетен объектке берилген акча сүреен ас чыгымдалып, иш јылбай турганын темдектеген. Комис-сия строительстводо бар једикпестерди көргүзеле, ишти түргендеткедий үзеери аргалар тапкан. Айдылган шүүл-телерди бүдүрүп, объекти темдектелген өйинде бүдүрүп табыштырарын шиндеп, иш канайда өдүп турганын ай сайын јетирип турзын деп депутаттардан үч кижилү пост төзөди. Депутаттар чыгарган жөптөр бүдүп турга-нын јаныс ла отчеттор ажыра шиндеп турган эмес, олар иш бүдүп турганын бойлоры көрүп јадылар. Анайда этке-ни керекти теренжиде шиндеер арга берип јат.

Јаантайын иштеер комиссиялар керектер кандый бо-луп турганын, иш канайда өдүп турганын ончо јанынан көрүп, јербойындагы промышленностьтын, жилищно-ком-мунальный хозяйствонин ижин тыгыдатан, городтын улузын культурно-бытовой јеткилдеерин, садуны јаран-дыратан јаны аргалар бедреп јадылар.

Городской Советтин планово-бюджетный комиссиязы 11 заседаниеде 17 сурак шүүшкен. 1973 јылда 3 августта «Автотранспортный предприятие бюджеттин алдына мол-јуларын бүдүрүп турганы керегинде» суракты шүүшкен, 1974 јылда 30 майда дезе «Кийим көктөөр фабрика бюд-жеттин алдына молјуларын бүдүрүп турганы керегинде» суракты шүүшти. Бу предприятиелердин башкараачыла-

ры јаантайын иштеер комиссиялардын шүүлтелерин бүдүрүп, ижин кезем жарандырала, бюджетке төлүүлөрдү бастыразын төлөп бердилер.

Социалистический законность ло общественный ээжилерди корыыр комиссияны депутат нөк. Малый И. А. башкарып јат. Бу ла јуукта јаңы комиссия «Граждандардын угузуларынын ла комудалдарынын аайына чыгарын жарандырары, хулиганстволо, эл-јонго јарабас кылык эдип турганыла тартыжары јанынан горисполкомнын ичбойындагы керектер аайынча бөлүгинин ижин жарандырары керегинде», «Городто ээжи-јандарды бузарын токтодорына ууландыра ГОВД профилактический иш өткүрүп турганы керегинде» суракты белетейле, горсоветтин исполкомында шүүжерине тургускан.

Комиссия граждандардын ортодо общественный ээжилерди корыыры јанынан јартамал иш өткүрерине јаан ајару эдип јат. Андый амадула депутаттар Друкаров И. Л., Пьянков Ю. Н., Малый И. А. 1973 јылда предприятиелерде, организацияларда ла учреждениелерде 100 ажыра лекциялар кычырган, беседалар өткүргөн.

Городской Советтин јаантайын иштеер комиссияларында јаан учурлу керектер көп. Кандый да суракты алза, депутаттардын кичеемели — оны учына јетирери, ишти текши жарандырары.

И. КОЗУЛИН,

СОВЕТСКО-АМЕРИКАНСКИЙ КОЛБУЛАРДА ЈАНҢЫ ЈЕДИМДЕР

СССР-дин ле США-нын башкараачылары 27 июнь-нан 3 июльга јетире Москвада тушташканы телекейде јаан учурлу керектердин бирүзи болуп јат.

Бу туштажунын итогторын шүүжеле, КПСС-тин Төс Комитединин Политбюрозы, СССР-дин Верховный Советинин Президиумы, СССР-дин Министрлеринин Совети бу үчинчи катап өткүрилген туштажуны советско-американский колбулардын историясында болгон јаан учурлу керек деп көргөн, бу туштажу тушта эмдиги өйдин бир канча јаан ла булгакту сурактары аайынча тузалу куучын өткөн деп темдектеген. Бистин партия ла Советский башкару Амыр-энчүнин программанын јана баспастан бүдүрип турган шылтузында советско-американский колбуларда јаан кубулталар болды деп база темдектеген.

Эки јыл мынан кайра Москвада јаан учурлу документтерге, темдектезе, СССР-дин ле США-нын ортосындагы колбулардын төзөлгөлөри керегинде јөптөжүге, ракеталардан коруланар јепселдерди кирелендирери керегинде договорго, табару эдер стратегический јуу-јепселдерди өйлөөри јанынан бир кезек иштер өткүрери керегинде Удурум јөптөжүге, эки орооннын колбуларын амыр-энчү коштой турарына тайанып өткүрери керегинде, онон до өскө бир кезек политический документтерге кол салынган. Бу јөптөжүлөр эки ороонго экилезине, анайда ок бастыра албатыларга, тузалу болгонында аланзу јок.

Советско-американский башкараачылардын үчинчи туштажусында јуу-чактын јеткерин астадары ла јуу-

јепселди көптөдөрүн токтодоры јанынан јаан алтамдар эдилген.

Баштапкысында, стратегический ядерный јуу-јепселди мынан ары тын көптөтпөзи керегинде Удурум јөптөжүни 1985 јылга јетире улалтар деп эрмектежип алгандар.

Экинчизинде, ракеталардан коруланар системаны база кирелендирери керегинде јөптөшкөн. 1972 јылдагы јөптөжү аайынча США-га ла СССР-ге кажызына ла эки јерде ракеталардан коруланар јепселдер тударына јөп берилген. Эмди дезе олардо андый јерлер бирден ле болор.

Үчинчизинде, ядерный јуу-јепселди кейде, космосто ло, суунын алдында ченеерин токтодоры керегинде договор 1963 јылда тургузылган. Је јердин алдында андый јуу-јепселди ченеерин токтодоры керегинде ол тушта јөптөжип болбогондор. Эмди дезе СССР ле США ядерный јуу-јепселди јердин алдында ченеерин бир эмештен астадып, 1976 јылда 31 марттан ала чек токтор деп јөптөшкөндөр.

Төртинчизинде, эки ороон ар-бүткенди корулаарында амыр-энчү аргаларды тузаланары керегинде сурактарды удатпай шүўжери керегинде угузуга кол салган.

Бежинчизинде, көп улус кырып өлтүретен химический јуу-јепселдерди эдерин астадары керегинде јөптөшкөн.

Туштажу, тушта телекейлик политиканын јаан учурлу сурактарын шүўжери өткөн.

Элден ле озо Европада айалга јымжап, амыр-энчүге ле өмөлөжип кожо иштеерине тузалу болуп кубулганын туштажу тушта эки јаны экилези јарадып темдектеген. Өткөн өйлөрдө телекейлик ончо јуулар башталган бу континентте эмди амыр-энчү коштой туруп, уур-күч сурактарды јуу јогынан, јөптөжү-куучындар ажыра аайлажарына јарамыкту айалга төзөлип јат.

СССР, Польша, ГДР ФРГ-ле договорлор тургусканы, СССР, США, Франция, Англия Күнбадыш Берлин кере-

гинде јөптөжүге кол салгандары, Чехословакиянын ла ФРГ-нин ортозында колбулар ондолгоны, ГДР-ди ле ФРГ-ни ООН-нын членине алганы Европада јеткер јок болоры керегинде јуун өткүрерине јарамыкту айалга тзөгөн. Бу јууннын јарадатан документтеринин проекттерин белетеери канайда өдүп турганын көргөндө, јуунда туружып тургандардын көп сабазы онын ижи једимдү болорына күүнзеп тургандары ла социалистический ороондордын эткен көп шүүлтелерин бу јуун јарадары јарт билдирет. Андый да болзо, јеткер јок болорынын сурактарын шүүжерине буудак эдип, Европаны «соок јуунын» айалгазына ойто бурыырга албаданып турган реакционный ийде-күчтер эмди де бар. Кожо јарлаган советско-американский коммюникеде чокум айдылган: «Европада јеткер јок болоры ла өмөлөжип кожо иштеери керегинде јууннын једимдү болгоны бек амыр-энчү тургузарына тузалу јаан керек болор эди. Онын учун СССР ле США бу јуун ижин келер јуук өйдө учына јетирзин деп күүнзеп турулар». СССР ле США анайда ок Европада ончо ороондордын јуу-јепселдерин ле јуу-јепселдү ийде-күчтерин астадары керегинде өдүп турган куучын-эрмектерди чокум јөптөжүлөрге экелзин деп иженип тургандарын айткан.

Јуук Күнчыгыштагы керектерди алгажын, СССР ле США бу керектердин аайына чыгарга Женевада болгон амыр-энчү конференция ижин ойто баштайла, Јеткер јок болорынын Соведининг 338 номерлү јөбин бүдүрерин јеткилдеер керек деп иженип турулар.

СССР ле США Вьетнам керегинде Парижте кол салган јөптөжүлөрдү кыйалта јок бүдүрер керек деп көрүп тургандарын айткан.

Саду-экономический колбуларга туштажуда база јаан ајару эдилген. Қалганчы өйлөрдө СССР ле США-нын ортозында саду чик јок элбеген де болзо, США-да бу эки орооннын ортозында айалга јаранып, саду элбеп турганын јаратпай турган көп улус бар. Олор бистин ороондордын

колбуларын јарандырарына ууландырган ончо керектерге удурлажып, садуну элбедерине јүзүн-јүүр буудактар эдип јат. Москвада болгон туштажуда СССР-дин ле США-нын чыгартылу улустары 1972 жылда октябрь айда саду керегинде тургускан советско-американский јөптөжүни түрген бүдүрерине јилбиркеп тургандарын угускан.

Москвада президент Никсон ло Советский башкараачылар кол салган јангы јөптөжүлөр эки орооннын өмөлөжип кожо иштеер аргаларын элбеткен. Темдектезе, экономический, промышленный ла технический өзүмге јөмөлтө эдери керегинде јөптөжүге кол салганы сырье бар јерлерди тыгыда шиндеерине, јаан промышленный комплексттер тударына ла онон до өскө јаан учурлу иштерди түрген ле једимдү бүдүрерине болужар.

База бир кезек јөптөжүлөр бу ла эки ороонго эмес, өскө дө ороондорго јаан туза јетирер. Темдектезе, бу јөптөжүлөр аайынча СССР ле США бойлорынын научный ла технический једимдерин тuzаланып, Күннинг ийде-күчин ле јердин алдындагы изү суулардын ийде-күчин улустын тузазына иштедери јанынан кожо шинжү өткүрер болуп молјонгондор.

Улус јадар ла өскө дө туралар тудары јанынан јөптөжү база да ончо албатыларга јаан тuzалу болор. Ненин учун дезе, бу јөптөжү аайынча СССР ле США улам ла сайын јер силкинип турган јерлерде, соок эмезе сүркей изү јерлерде тураларды кандый материалдан, канайда тудары јанынан кожо шинжүлөр өткүрери темдектелген. Андый јерлер дезе СССР-ден ле США-дан да өскө көп ороондордо бар.

Кижинин искусственный јүрегин эдери јанынан өмөлөжип кожо иштеери керегинде јөптөжү база бастыра кижиликке јаан тuzалу болорында аланзу јок.

Је советский ле американский башкараачылардын үчинчи туштажузынын тузазы јангыс ла бу јөптөжүлөргө кол салганында эмес. Мындый туштажулар өйлү-өйинде өдөри јанжыгып браат.

Мындый туштажулар јаан учурлу көп сурактар керегинде куучындажып, аайлажып, бой-бойлорынын шүүлтелерин јакшы ондожор арга берет, онызы дезе бистин ортобыстагы айалганы там ла ондолтып, политический, экономический, промышленный ла технический јанынан өмөлөжип кожо иштеер аргаларды элбедет. Шак онын учун телекейдин албатылары, анайда ок ончо советский де улус үчинчи советско-американский туштажунын једимдерин јарадып турулар.

С. НИКОЛАЕВ.

ЈАНҢЫ ЈЫЛДАҒЫ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ ҮРЕДУ

1974—1975 үредүлү жылда экономический школдордын алдына јангы јаан задачалар тургузылган.

Экономический үредүнинг системазында көп улус «Экономический билгирлердин төзөгөзи» деп курсты 60 час үренер типовой программала үренип божодоло, тургузылган ээжилер аайынча экзамендер табыштырды.

Бу курсты үренип божоткон улуска бойлорынын экономический үредүзин там бийиктедерге 1974—1975 үредүлү жылда «Социализм ле иш» деп эки жылдын јангы предмедин үренерге јараар. Бу курсты коммунистический иштин школдорында да өдөргө јараар.

Советский обществонын эмдиги өйинде, наука ла техника түртен өзүп турган, социальный ичкери өзүм јаранган айалгада, кажы ла кижини ишке коммунистический күүн-тапту эдип, јакшынак моральный кылык-јанду эдип, творческий баштанкайлу иштеер эдип тазыктылары сүреен јаан учурлу. Онын учун экономический школдордогы үредүге некелтелер тыгып јат.

Текши үредүнинг системазында, ишкүчиле јаткандарды производственный ла общественный ишке белетеринде экономический үредүнинг учуры сүрекей јаан. Экономический үредү — идеологический иштин јаан учурлу бөлүги.

Экономический үредүнинг пландарында ла программаларында партиянын экономический политиказынын сурактарын, социалистический хозяйствонин практиказын, марксистско-ленинский теорияны элбеде үренери темдектелген.

«Социализм ле иш» деген курсты үренетен программа үч бөлүктү:

Б а ш т а п к ы б ö л ү к

«Коммунизмди миллиондор тоолу улус төзөп бүдүрер»

1-кы тема. Иш тын өзүмдү социалистический общест-
водо.

2-чи тема. Ишкүчиле јаткандар — төс производитель-
ный ийде-күч.

3-чи тема. Мергендү ишти — бешјылдыкка.

Э к и н ч и б ö л ү к

«Иштин эн бийик арбынына»

4-чи тема. Иштин арбынын бийиктедери — комму-
низмди бүдүрерин јеткилдеер төс арга.

5-чи тема. НОТ — иштин эн бийик арбынына једетен
јол.

6-чы тема. Иштин озочыл эп-сүмелери. Иштенер јер-
ди јазап төзөөри.

7-чи тема. Иштенер ле амыраар айалга. Иш керегин-
де советский законодательство.

У ч и н ч и б ö л ү к

«Иш ле кижинин бастыра-текши өзөри.

8-чи тема. Советский ишмекчи — јангы кебер-бүдүмдү
производственник.

9-чы тема. Ишке коммунистический күүн-тапту эдип
тазыктыраы.

10-чы тема. Эмдиги өйдин айалгаларында трудовой
коллективтин учурынын бийиктегени.

Программа аайынча бастыразы 60 час берилген.
Онон 20 часка шыдар өйди партиянын ла башкарунын
јөптөрин ле документтерин үренерине берер.

Оныла коштой 1974—1975 үредүлү јылда экономи-
ский үредүнин перспективный пландары аайынча көп
јангы ишмекчилер ле служащийлер «Экономический бил-
гирлердин төзөлтгөлөринин» курсын үренип баштаар.

«Экономический билгирлердин төзөлтгөлөрин» баштап

үренип турган улустың программазы партияның ла башкаруның жаңы жөптөри аайынча былтырыгызынан бир эмеш өскөлөнгөн. Программа аайынча 64 час берилген.

УРЕНЕТЕН ПЛАН

Кире үредү: экономический билгирлерди — бастыра ишкүчиле жаткандарга.

1-кы тема. Бистин социалистический экономика.

2-чи тема. Тогузынчы бешжылдыктын планы ла производство једимдү болорын тыгыдары.

3-чи тема. Социалистический производственный предприятие.

4-чи тема. Социалистический производствоны башкалары.

5-чи тема. Социалистический пландаарын төзөөри.

6-чы тема. Иштин арбынын бастыра аргаларла бийиктедери — јаан учурлу экономический задача.

7-чи тема. Продукцияның чыңдыйы ла производствоның культуразы.

8-чи тема. Технический ичкери өзүм ле техниканы тузаланары.

9-чы тема. Материальный ресурстарды кымакайлаары.

10-чы тема. Ишти научный төзөөри ле иштин дисциплиназы.

11-чи тема. Иш учун төлөөри ле материальный јилбиркедери.

12-чи тема. Продукцияны иштеп алар баазы ла садар баазы. Предприятие кирелтелү болоры.

13-чи тема. Производственный предприятииде хозяйственный расчет.

14-чи тема. Социалистический мөрөйди төзөөри. Озо чыл ченемелди — ончо коллективтерге.

Экономический үредүде массово-политический ишти, хозяйственный башкараачыларла, иштин озочылдарыла туштажуларды эрчимдү тузаланар керек.

Үредү јаан тузалу өдөтөни көп керектерден камаанду.

Je оlorдын ортозында эн ле јаан учурлузы — үренип турган улус материалды күүнзеп ле кичееп үренери.

Пропагандисттерге лекцияларга белетенерине болу- жарга ла экономический үредүге болуш јетирерге јаан предприятиелерде методический советтер тӱзӱӱр керек.

Экономический билгирлерди таркадарда производст- воны ӱскүретен чокум задачаларла кезик учуралдарда колбу болбой јат деп, «Ишкүчиле јаткандардын экономи- ческий үредүзин јарандыраы керегинде» КПСС-тин Тӱс Комитединин јӱбинде айдылган. Андый једикпестерди јо- голторго экономический билгирлерди таркадар ишке баштаачы специалисттерди тартып алар керек. Оlor теоретический шӱӱлтелерди аймактын, предприятиенин јүрүмиле колбоштырып турар эди.

Кандый ла үредүде үренип отурган улус јаңы мате- риалды јилбиркеп угары, онын сурактарын шӱӱжеринде эрчимдӱ туружары јаан учурлу болуп јат.

Кычырылып турган лекциянын учуры јаан, кеми бий- ик болгоныла кожо лектордын акту бойы, онын јозогы, тоомјызы үредү бийик кеминде ӱдӱрине, теоретический сурактарды теренжиде билерине јаан учурлу.

Школдогы үредүнин амадузы — үренип турган улус- ка кӱп јаңы билгирлер берери. Мында тӱс учурлузы — улус үредүде билип алганын ижинде тузаланып, ижин јарандыраы. Анчадала үредү божоп браадарда, рефе- раттар бичигени јаан тузалу.

Экономический үредүни јарандырганы общественный производствонин экономический тузазын бийиктедери учун, ас чыгымдар эдип, кӱп продукция чыгарары учун, онын чындыйын јарандыраы учун областьтын ишкү- чиле јаткандарынын текши тартыжузына кажы ла иш- мекчиге ле колхозчыга эрчимдӱ кирижер арга берер.

В. ВЕРЕВКИН.

УРЕДУЛУ ЈАҢЫ ЈЫЛГА УТКУЙ

(Комсомолдордын үредүзи)

ВЛКСМ-нин XVII съездинин жөптөринде, КПСС-тин Төс Комитеди съездке ийген уткыылду псымозында, нөкөр Леонид Ильич Брежневтин съезде айткан куучынында комсомолдордын ла јашөскүримнин текши үредүзин бийиктедери, омордын политический ле экономический үредүзин јарандылары јанынан, уулдардын ла кыстардын коммунистический көрүм-шүүлтезин, омордын классовой билгин көдүрери, буржуазиянын идеологиязына јөпсинбес эдил тазыктылары јанынан јаан учурлу ла карулу задачалар тургузылган.

Ол задачаларды јаан једимдү бүдүретен аргалардын бирүзи комсомолдордын ла јашөскүримнин политический үредүзинин системазы болуп јат.

Үредүлү јагы јылда комсомолдор ло јашөскүрим марксистско-ленинский теорияны коммунистический строительствонын практиказыла колбулу үренгилеер, КПСС-тин эмдиги өйдөги экономический политиказын, партиянын XXIV съездинин, КПСС-тин Төс Комитединин Пленумдарынын материалдарын үренгилеер. Агылу ајару КПСС-тин Төс Комитединин генеральный качызынын нөк. Л. И. Брежневтин иштерин, ВЛКСМ-нин XVII съездинин материалдарын үренерине ууландырылар.

Партийный ла комсомольский организациялар үредүлү јагы јылга белетенерин баштап ийдилер. Омор өткөн үредүлү јылдын итогторынан керектү түп-шүүлтелер эдет, болгон једикпестерди јоголторго кичеенип турулар. Эмди кем кандый кружокто, школдо, семинарда үренери јарталып јат.

1974—1975 ўредўлў жылда комсомолдордын политический ўредўзининг системазында ўредўнинг чындыйын жарандырар, идейный кемин бийиктедер, ўренип турган улус алдынан бойы ўренерин тыгыдар задача туруп јат. Бу задачаны бўдўретен улус — пропагандисттер.

Пропагандист кижии тирў ле өдўмдў сөслө, бойынын идейный бегиле, политический билгириле өскө улустын марксистско-ленинский көрўм-шўўлтезин төзөп, өскүрип, ишкүчиле јаткандарды јакшы керектер эдерине оморкодып јат. Онын учун пропагандисттер келер јаңы жылдын программазыла теренжиде таныжар, керектў методический ле политический литератураны талдап јууп алар, ўренетен улустын списогыла таныжар учурлу.

Кружокторды ла семинарларды төзөөрдө пропагандисттинг шўўлтелерин ајаруга алары керектў. Онон ўренетен уулдардын ла кыстардын кўўнин угар, олардын текши ўредўзин, политический, экономический билгиринин кемин ајаруга алар керек.

Ўредўлў јаңы жылга белетенип турган өйдө пропагандист комсомольский организациянын ижиле таныжар, комсомолдордын текши јуундарында, бюронын заседаниязынде, пленумдарда, активтинг јуундарында туружар, политический ўредўнинг сурактары партийный ла комсомольский организациялардын төс ајарузында турарын некеер учурлу.

Комсомолдын пропагандисттери Ленинский урок өткүрерине белетенип јадылар. Ол урокло комсомольский политўредўнинг системазында јаңы ўредўлў жыл башталар. «Бис коммунизмге ўренип, коммунизмди бўдўрип турус» деген темалу Ленинский урокло быјыл октябрь айда бастыра комсомольский организацияларда төзөлтгөн кружоктордо ла семинарларда јаңы ўредўлў жыл башталып јат. Ада-Төрөл учун Улу јууда советский албатынын исторический јенўзининг 30-чи жылдыгына учурлай «Советский албатынын героический јенўзи качан да ундылбас!» деп тема аайынча Ленинский урок өткүрге-

ниле комсомолдордын политический үредүзинин системасында үредүлү жыл божоор.

Анайдарда «Бис коммунизмге үренип, коммунизмди бүдүрип турус!» деген тема аайынча Ленинский урокко пропагандисттер эмдештен белетенер, бу үредүни жербойындагы жүрүмле, комсомольский организация бүдүрип турган задачаларла колбулу өткүрер керек.

Ленинский уроктор өткүрерде творческий баштанкай керектү. Мында райондо, областта, крайда, ороондо пропагандисттердин ижинин ченемелин тузаланар керек.

Жаңы үредүлү жылга белетенерде комсомолдын комитеттери, баштамы комсомольский организациялар профсоюзтарла, хозяйстволордын башкараачыларыла кожо жашөскүримге керектү экономический билгирлер берерин кичеер учурлу. Экономический үредү жашөскүримнин научный көрүм-шүүлтелерин бийиктедер системанын бир бөлүгү болуп жат.

Жашөскүрим социализмнин экономический закондорун, партиянын эмдиги өйдөгү экономический политиказын жакшы билер учурлу. Онын учун жашөскүримнин экономический үредүзи албаты-хозяйствонун бастыра бөлүктөрүндө, иштенип турган кажы ла жерде иштин чын дыйын жарандырар, социалистический мөрөйдү там тыгыдар, озочыл производственный ченемелди иште тузаланырын жеткилдеер учурлу.

Үредүлү жаңы жылда экономический үредүнин тузазы керегинде өткүрө көп жартамал иштин ордына экономический, теоретический сурактарды үренерин хозяйствонун башкарачыла, производствонун төс сурактарыла колбоштырар керек. Экономический үредүнин чын дыйы, кем бийик, тузалу болорун кичеер керек.

Политический үредүни жаңы жылга төзөөрдө комсомолдын районный комитеттерине, анчадала коммунистический иштин школдорына, олардын ижин жарандырына аяру эдер, ондо үренерине канча ла кирези көп жашөскүримди тартып алар керек.

Өткөн үредүлү жылда Кан-Оозы аймакта коммунистический иштин жүк ле үч школы ачылган. Олорды да комсомолдын райкомы, баштамы комсомольский организациялар кичееп башкарбагандар. Көксуу-Оозы аймакта бир де школ төзөлбөгөн. Коммунистический иштин школдоры кажы ла аймакта, колхозто, совхозто жаан предприятиеде төзөлөр аргалу. Жаңы жылда андый школдорды төзөөр, олордын ижин күнүн сайын башкарар керек.

ВЛКСМ-нин Төс Комитединин бюросынын 1974 жылда 11 июньдагы жөби аайынча 1974—1975 үредүлү жылда комсомолдордын политический үредүзинин системазында мындый кружоктор ло семинарлар иштеер: «В. И. Лениннин биографиязы», «Бистин ленинский комсомол», «Политический билгирлердин төзөгөлөри», «Жашөскүримге партия керегинде», «Коммунистический моральдын төзөлгөлөри», «Экономический билгирлердин төзөлгөлөри» (жиит ишмекчилерге), «Экономический билгирлердин төзөлгөлөри (журт жердеги жашөскүримге), марксизм-ленинизмнин төс сурактары аайынча теоретический семинарлар.

Эмди жайгы каникулдардын, отпусктардын өйи, је политический үредүнин системазында отпуск ла каникул жок, жай — келер үредүлү жылды жакшы, бийик кеминде жеткилдейтен эн ле жарамыкту өй.

Партийный, комсомольский организациялар, пропагандисттер албаты-калык ортодо жартамал ишти өткүрер эп-аргаларды жаантайын жаңыртып турар учурлу. Пропагандисттер жайгыда, колхозтордо ло совхозтордо общественный малга азырал белетеп турган өйдө, звенелор, бригадалар, фермалар сайын жүрүп, албаты-жонго партиянын ла башкарунын жөптөрүн жартаар, партиянын тыш жанындагы ла ичбойындагы политиказынын сурактары аайынча беседалар өткүрер, докладтар эдер, лекциялар кычырар учурлу.

Р. И. САЙМУНОВА.

ниле комсомолдордын политический үредүзининг системасында үредүлү жыл божоор.

Анайдарда «Бис коммунизмге үренип, коммунизмди бүдүрүп турус!» деген тема аайынча Ленинский урокко пропагандисттер эмдештен белетенер, бу үредүни жербойындагы жүрүмле, комсомольский организация бүдүрүп турган задачаларла колбулу өткүрер керек.

Ленинский уроктор өткүрерде творческий баштанкай керектү. Мында райондо, областта, крайда, ороондо пропагандисттердин ижининг ченемелин тузаланар керек.

Жаңы үредүлү жылга белетенерде комсомолдын комитеттери, баштамы комсомольский организациялар профсоюзтарла, хозяйстволордын башкараачыларыла кожо жашөскүримге керектү экономический билгирлер берерин кичеер учурлу. Экономический үредү жашөскүримнин научный көрүм-шүүлтелерин бийиктедер системанын бир бөлүгү болуп жат.

Жашөскүрим социализмнин экономический закондорун, партиянын эмдиги өйдөги экономический политиказын жакшы билер учурлу. Онын учун жашөскүримнин экономический үредүзи албаты-хозяйствонун бастыра бөлүктөринде, иштенип турган кажы ла жерде иштин чын дыйын жарандырар, социалистический мөрөйдү там тыгыдар, озочыл производственный ченемелди иште тузаланырын жеткилдеер учурлу.

Үредүлү жаңы жылда экономический үредүнин тузазы керегинде өткүрө көп жартамал иштин ордына экономический, теоретический сурактарды үренерин хозяйствоны башкарачыла, производствонун төс сурактарыла колбоштырар керек. Экономический үредүнин чын дыйы, кемби бийик, тузалу болорун кичеер керек.

Политический үредүни жаңы жылга төзөөрдө комсомолдын районный комитеттерине, анчадала коммунистический иштин школдорына, олардын ижин жарандырына аяру эдер, ондо үренерине канча ла кирези көп жашөскүримди тартып алар керек.

Өткөн үредүлү жылда Кан-Оозы аймакта коммунистический иштин жүк ле үч школы ачылган. Олорды да комсомолдын райкомы, баштамы комсомольский организациялар кичееп башкарбагандар. Көксуу-Оозы аймакта бир де школ төзөлбөгөн. Коммунистический иштин школдоры кажы ла аймакта, колхозто, совхозто жаан предприятиеде төзөлөр аргалу. Жаңы жылда андый школдорды төзөөр, олордын ижин күнүн сайын башкарар керек.

ВЛКСМ-нин Төс Комитединин бюろзынын 1974 жылда 11 июньдагы жөби аайынча 1974—1975 үредүлү жылда комсомолдордын политический үредүзинин системазында мындый кружоктор ло семинарлар иштеер: «В. И. Лениннин биографиязы», «Бистин ленинский комсомол», «Политический билгирлердин төзөгөлөри», «Жашөскүримге партия керегинде», «Коммунистический моральдын төзөлгөлөри», «Экономический билгирлердин төзөлгөлөри» (жиит ишмекчилерге), «Экономический билгирлердин төзөлгөлөри (журт жердеги жашөскүримге), марксизм-ленинизмнин төс сурактары аайынча теоретический семинарлар.

Эмди жайгы каникулдардын, отпусктардын өйи, же политический үредүнин системазында отпуск ла каникул жок, жай — келер үредүлү жылды жакшы, бийик кеминде жеткилдейтен эн ле жарамыкту өй.

Партийный, комсомольский организациялар, пропагандисттер албаты-калык ортодо жартамал ишти өткүрер эп-аргаларды жаантайын жаңыртып турар учурлу. Пропагандисттер жайгыда, колхозтордо ло совхозтордо общественный малга азырал белетеп турган өйдө, звенолор, бригадалар, фермалар сайын жүрүп, албаты-жонго партиянын ла башкарунын жөптөрин жартаар, партиянын тыш жанындагы ла ичбойындагы политиказынын сурактары аайынча беседалар өткүрер, докладтар эдер, лекциялар кычырар учурлу.

Р. И. САЙМУНОВА.

БАЖАЛЫКТАР

Албатыхозяйственный планы бүдүрер иштин көргүзүлери	1
Жөптөрдү бүдүргенин шинжилеерин жарандырып турубыс	7
Азырал белетеер иште озочыл технология тузаланары	13
Жашөскүримди ишке тазыктырары керегинде	16
Азырал белетеечилер ортодо массово-политический ишти тынгыдары	21
Партгруппалардын учуры бийиктейт	25
Городской Советтин жаантайын иштеер комиссиялары	29
Советско-американский колбуларда жаңы једимдер	35
Јаңы јылдагы экономический үредү	40
Уредүлү жаңы јылга уткуй	44

БЛОКНОТ АГИТАТОРА

Редакционная коллегия

Сдано в набор 30/VII 1974 г. Подписано к печати 8/VIII 1974 г.
 Формат 70×108 ¹/₃₂. Усл. п. л. 2,1. Уч.-изд. л. 2. Тираж 1000 экз.
 АН 14567. Заказ 2752. Цена 4 коп.

Горно-Алтайское отделение Алтайского книжного издательства,
 г. Горно-Алтайск, пр. Коммунистический, 44. Горно-Алтайская
 типография, пр. Коммунистический, 27.

4 акча